De vangst van Pake Djasidin

Ismene Krishnadath

bron
Ismene Krishnadath, *De vangst van Pake Djasidin*. Publishing Services Suriname, Paramaribo 1992

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/kris001vang01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

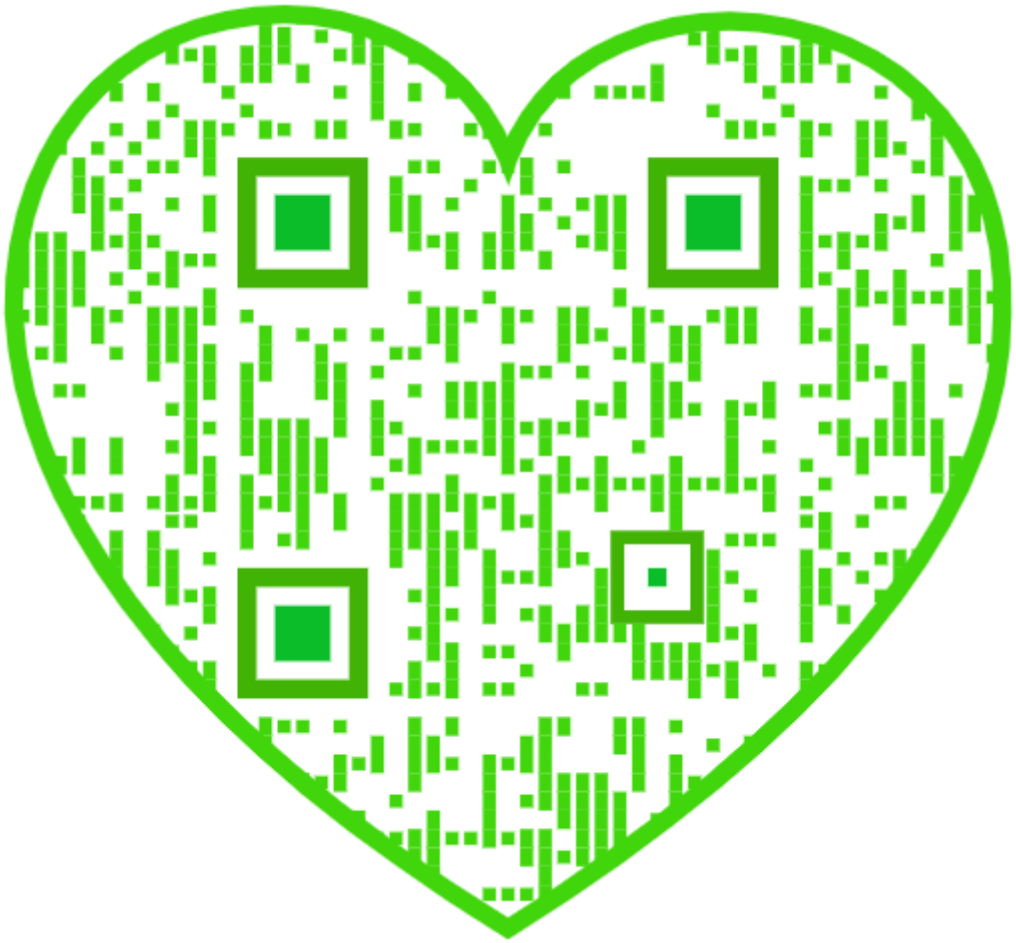

[De vangst van Pake Djasidin]

Het was reeds de achtenveertigste dag dat de oude Djasidin terugkwam van zee zonder ook maar één vis te hebben gevangen. Op de veertigste dag was zijn bootsjongen naar een andere visser gegaan. Niet dat hij dat zelf gewild had, maar zijn vader had gezegd dat Pake Djasidin de grootste pechvogel van de wereld was. Als hij nog langer bij hem bleef, zou hij zelf een zoute pijp worden. Hoewel hij nu zelf met een goede boot meevoer - in één week hadden ze drie grote vissen gevangen - vond Rehanin het triest zijn oude baas weer met een lege boot de haven te zien binnenzeilen.

Hij liep naar de plaats toe waar Djasidin zijn boot meerde. ‘Pake,’ zei hij, ‘ik heb al wat geld verdiend. Als je wilt, kan ik morgen weer met je meevaren.,’

Pake schudde zijn hoofd.

‘Nee, je bent nu in een goede boot. Blijf liever daar.’

‘Maar jouw boot is ook goed. Weet je nog dat we achtenzeventig dagen niets vingen. Toch gingen we door en toen kregen we opeens drie weken achter elkaar elke dag van die grote vissen aan onze lijnen.

‘Ik herinner het me,’ zei de oude Pake. ‘Ik weet ook dat je niet weg bent gegaan omdat je aan me twijfelde.’

‘Papa wilde dat ik wegging,’ verontschuldigde Rehanin zich. ‘Ik ben zijn zoon en ik moet hem gehoorzamen.’

Pake Djasidin knikte.

‘Natuurlijk.’

Rehanin stapte in de boot en pakte een rol touw op. Hij stak zijn arm erdoor en trok de rol over zijn schouder. De oude man overhandigde hem zijn harpoen en visspeer. Daarna ontkoppelde hij de mast en legde hem over zijn schouder. Samen wandelden ze naar de houten vissershut waar de oude Djasidin woonde.

‘Heb je iets te eten?’ vroeg Rehanin.

‘Misschien is er nog wat rijst met gebakken vis. Eet je mee?’

‘Nee, ik ga naar huis. Kan ik het werpnet meenemen?’

‘Natuurlijk.’

De jongen keek naar de hoek waar het werpnet moest liggen. Het was weg. Toen herinnerde hij zich dat ze het werpnet hadden verkocht.

Zijn blik viel op de lege pot in het midden van de houten vloer.

- Er was ook geen rijst met vis. -

Djasidin had een oude krant van zijn bed opgepakt.

‘Weet je wie de voetbalwedstrijd van gisteren heeft gewonnen,’ vroeg hij aan Rehanin.

‘Nee,’ antwoordde Rehanin, ‘maar ik zal de krant van vandaag voor je halen. Daar moet het in staan.’

Toen hij weg was liet Djasidin zich op het oude matras

in de hoek van de kamer vallen. De scheuren in het matras had hij bedekt met oude kranten. Hij was moe. Een hele dag op zee had hem afgemat.

De slaap overviel hem en hij droomde over de tijd dat hij nog jong was en de zee vol vissen die alleen voor hem gemaakt schenen te zijn.

Hij werd weer wakker doordat Rehanin zijn hand op zijn knie legde.

‘Word wakker Pake. Ik heb wat te eten voor je gebracht.’

‘Ik heb geen honger.’

‘Je moet eten. Anders kan je niet vissen.’

‘Dat doe ik wel vaker,’ zei Djasidin terwijl hij rechtop ging zitten.

‘Zolang ik leef, zal dat niet meer gebeuren,’ zei Rehanin. ‘Dan hoop ik dat je nog lang zult leven.’

Djasidin pakte het plastiek bakje dat Rehanin op bed had gezet. Er zat moksi-alesi in.

‘Waar heb je dit vandaan,’ vroeg hij. ‘Je hebt het toch niet gestolen.’

‘Nee,’ antwoordde de jongen, ‘maar als het moest, zou ik het doen. Annie, van de warong, heeft het me gegeven.’

Hij overhandigde de man een plastieken lepel.

‘Ik moet haar bedanken,’ zei Djasidin. ‘Het staartstuk van de eerstvolgende grote vis die ik vang, is voor haar.’

Rehanin liep naar de deur.

‘Je moet vroeg gaan slapen,’ zei hij, ‘morgen wordt het weer een lange dag.’

Het was nog donker toen Pake Djasidin de volgende ochtend de haven uitroeide. De afwaartse stroom maakte het roeien licht en tegen het ochtendgloren was hij verder dan hij gehoopt had. Het zeewater had een diepblauwe kleur en hij wist dat hij zich boven een koraalrif bevond. Het was goede visgrond voor snappers en dolfijnen. Hij besloot zijn lijnen uit te zetten. Hij gooide er twee over de voorboeg uit en twee over de achtersteven.

De schittering van de rijzende zon op het water deed zijn ogen pijn en hij draaide zijn gezicht naar het westen. De zee was vlak en leeg. Slechts een witte reiger cirkelde hoog in de lucht.

Plotseling dook de vogel naar beneden, raakte het water even en steeg toen weer op.

'Hij heeft iets,' zei Pake Djasidin luidop tegen zichzelf. Hij pakte de riemen op en roeide langzaam, maar vastbesloten naar de plaats waar de vogel het water had geraakt. De meeuw dook opnieuw.

Nu zag Djasidin een kleine tonijn uit het water springen. Zijn gebogen lichaam schitterde in het zonlicht. Nauwelijks was de vis weer onder de blauwe zeespiegel verdwenen of er sprong een ander op en nog één en nog één. Even zag Djasidin ook een grijze bult op het water en hij begreep dat de school werd opgedreven door een dolfijn.

Op hetzelfde moment voelde hij een van de voorste lijnen strak trekken onder zijn voet. Hij legde de riemen neer en begon de lijn in te halen. Aan de haak spartelde een sierlijke zilverrode snapper. Hij sloeg met zijn staart

tegen de houten zijwand van de boot. Pake pakte een knots van onder de boeg en sloeg de snapper op zijn kop. Toen het beest stillag, schopte hij hem met zijn voet in de schaduw van de achtersteven.

Tevreden nam de visser weer plaats achter de riemen. De zon stond nu hoog aan de hemel en de stralen brandden in zijn nek. Hij voelde het zweet in straaltjes langs zijn rug lopen terwijl hij roeide. Zijn ogen volgden de lijnen en net toen hij bedacht dat vandaag misschien zijn geluk zou terugkeren, zag hij dat één van zijn dobbers de diepte in werd getrokken.

'Beet,' zei hij.

Zachtjes legde hij de riemen neer en pakte de lijn met zijn duim en wijsvinger van zijn rechterhand vast. Hij voelde niets.

Toen gebeurde het weer.

De dobber dook en Pake Djasidin wist precies wat het was. Zestig meter onder de zeespiegel was een vis bezig zijn aas van de haak te eten. Zachtjes vierde hij de lijn.

'Eet maar vis. Eet alsjeblieft dat lekkere aas op. Het is verse beet. Speciaal voor jou.'

De dobber verdween weer in de diepte.

'Hij neemt het,' zei Pake luidop, maar toen kwam de dobber weer boven.

'Het kan niet,' sprak Pake weer.

'Hij mag niet weggaan.'

Toen was er opnieuw een lichte ruk aan het touw en Pake juichte inwendig.

'Hij is teruggekeerd. Nu zal hij het nemen.'

Hij vierde het touw nog meer zodat de vis alle vrijheid had de haak geheel te verslinden.

Het was niet genoeg. Een onvoorstelbaar sterke kracht trok de lijn uit zijn handen en de eerste rol reservetouw raakte los.

‘Wat een vis,’ zei Pake Djasidin.

‘De haak zit nu goed vast en hij zal proberen weg te zwemmen. Hij bond nog twee reserverollen aan de lijn vast.

Hij was gereed.

‘Je bent nu lang genoeg aan tafel geweest. Het is tijd om naar boven te komen, zodat ik mijn harpoen in je kan steken.’

Hij ging rechtop staan en sloot zijn vuisten om de lijn.

‘Nu!’

Met volle kracht rukte hij aan de lijn. Het lukte hem een meter of twee binnen te halen. Toen kon hij niet verder. Hij leunde achterover zodat hij met zijn gehele gewicht aan het touw hing.

Er gebeurde niets.

De vis gaf geen centimeter toe. Integendeel, de boot kwam in beweging. De vis trok hem voort.

‘Was Rehanin maar hier,’ zuchtte Djasidin.

‘Wat gebeurt er met me? Ik ben de visser, maar nu ben ik zelf gevangen door een vis.’

Hij dacht er even over de lijn ergens vast te binden, maar toen verwierp hij het idee. Een onverwachte beweging van de vis zou het touw kunnen breken. Nee, het was beter vast te houden en te vieren als het nodig was. Zijn

prooi zou rondzwemmen tot hij was verzwakt en dan zou hij vanzelf wel bovenkomen.

De zon had net zijn hoogste punt gepasseerd. Misschien zou hij bovenkomen voor de zon onderging en als dat niet gebeurde zou hij in de nacht komen of wanneer de zon weer opkwam.

De volgende ochtend was de vis echter nog steeds niet bovengekomen en het leek alsof hij geen kracht had verloren, want hij trok de boot nog steeds in hetzelfde tempo voort.

Het duurde nog een dag en nacht, voordat de vis een teken van zwakte gaf.

Al die tijd had Pake Djasidin de lijn vastgehouden.

Om sterk te blijven had hij de redsnapper opengesneden en rauwe stukken vis gegeten. In de tweede nacht waren zijn ogen even toegevallen. Net op het monent dat hij droomde dat Rehanin over het water naar hem toeliep, had het gemene beest een ruk aan het touw gegeven, zodat de lijn door zijn hand gleed en er een grote snee in maakte. Nee, zijn tegenstander had hem geen rust gegund, maar hij zou hem wel klein krijgen.

‘Vis,’ zwoer hij zachtjes, ‘ik laat je niet gaan, al wordt het mijn dood.’

De lijn verslapte. Dat was een goed teken. De vis kwam naar boven en misschien zou hij uit het water springen.

‘Ik hoop dat hij springt.’

De lijn werd slapper en slapper en Pake Djasidin bleef binnenhalen totdat de vis hoog boven het water uitsprong.

De oude man had in zijn leven reeds heel wat grote vissen gezien en twee keer was hij er zelfs in geslaagd een vis van meer dan 100 kilo te vangen. Maar toen had hij hulp van anderen gehad. Nu was hij alleen en aan zijn haak zat de grootste vis die hij ooit had gezien. Zijn torpedovormige lichaam was even lang als de boot.

De snee in zijn hand bezorgde Pake een pijnlijke kramp en hij voelde de vermoeidheid tot in zijn botten, maar nu hij gezien had wat er aan zijn lijn zat, was hij vastbesloten de buit binnen te halen.

Hij ging weer zitten.

'Zwem maar vis,' zei hij, 'ik wacht wel.'

Hij trok een reep wit vlees van de redsnapper los en stak het in zijn mond. Hij kauwde langzaam. Toen hij de vis massa uiteindelijk had doorgeslikt, spoelde hij zijn mond met een slok water uit zijn veldfles schoon.

Het voedsel gaf hem kracht en hij concentreerde zich weer op de lijn. Hij bemerkte dat deze langzaam maar zeker weer begon te vieren.

De vis zwom op een hoger niveau.

'Hoe voel je je, vis,' vroeg Pake hardop.

Toen hij geen antwoord kreeg, vervolgde hij: 'Ik voel me goed en mijn hand is weer beter. Ik kan nog wel een dag en een nacht hier zitten. Trek de boot maar voort.'

Zijn hand was niet echt beter, maar hij wilde zich niet laten kennen tegenover de vis.

Toen de derde dag aanbrak, begon de vis rondjes te

zwemmen. De spanning van de lijn verminderde en Pake begon zachtjes in te halen met zijn rechterhand. De lijn trok weer strak, maar net toen hij dacht dat hij moest toegeven, viel de spanning weer weg.

Zonder te aarzelen trok hij het touw naar zich toe. Zijn lichaam boog naar voren en weer naar achteren. Hij gebruikte beide handen om het touw binnen te halen. Het lukte hem de vis in steeds kleinere cirkels te laten zwemmen, en verbeten zwoegde hij voort. Maar zijn vijand zou zich niet zo gemakkelijk laten pakken. Plotseling gleed het touw weer met een ruk door zijn handen en veroorzaakte twee diepe sneeën. De vis had met zijn staart tegen de lijn aangeslagen.

Djasidin zette zijn harpoen gereed. Aan de harpoen was een rol touw bevestigd, waarvan het uiteinde stevig vast zat aan een ijzeren ring aan de boeg.

De vis zwom nu zo hoog dat Pake hem kon zien.

Het moest niet lang meer duren, want het bloed stroomde langs Pake's handen en er verschenen zwarte stippen voor zijn ogen.

‘Vis,’ sprak Pake weer. ‘Hoe dan ook, je zal sterven. Het is niet nodig dat je mij ook vermoordt.’

De vis zwom naast de boot.

‘Het is nu of nooit,’ dacht Pake.

Hij zette de lijn vast onder zijn voet en bracht de harpoen hoog boven zijn hoofd om hem daarna met al zijn krachten in het visselijf te stoten. Het ijzer sneed door de rechterzijde van het beest en Pake leunde met zijn volle gewicht op de harpoen. De dodelijke steek deed de vis

hoog uit het water rijzen. Zijn prachtige lichaam hing even boven de zee om daarna met een enorme klap neer te storten. De boot schommelde vervaarlijk en Pake moest zich vastgrijpen aan de rand. Het opspattende water maakte Pake drijfnat, maar toen hij het zout uit zijn ogen wreef, grinnikte hij luid. De lijn dreef ongehinderd op de rimpelende zee naast de zilveren buik van de grootste vis die hij ooit had gezien. Rood bloed mengde zich met het blauw van de golven.

‘Aan het werk, ouwe,’ zei Pake tegen zichzelf.

De vis was te groot om in de boot te hijsen. Met veel moeite lukte het Pake uiteindelijk hem langszij vast te sjorren. De terugreis kon beginnen.

De wind en de zon vertelden hem dat hij naar het zuidwesten moest varen, maar het zou zeker enige dagen duren voordat hij weer thuis zou zijn.

Er stond een flinke bries en Pake maakte het zich gemakkelijk op een van zijn zitbanken. Hij had ongeveer een uur gevaren toen de eerste haai kwam. Zijn scherpe rugvin kliefde onheilspellend door het water. Pake pakte zijn harpoen op. Hij was vastbesloten zijn vangst te verdedigen. Toen de haai zich in de vis vastbeet, kwam zijn kop uit het water. Pake hoorde hoe zijn kaken het vlees wegscheurden en zonder aarzelen dreef hij zijn harpoen in de haaiekop. In zijn doodsstrijd draaide het beest zich om en om, zichzelf wikkelend in het touw van de harpoen. Pake moest het doorsnijden. Hij was zijn beste wapen kwijt.

Triest schudde hij zijn hoofd. De zee was weer rood en hij wist dat er meer rovers zouden volgen.

Het gat in de vis verbrak zijn natuurlijke lichaamslijn. Zijn schoonheid was weg en Pake kon wel huilen toen hij naar het gehavende lijf keek.

‘Het was te mooi om waar te zijn,’ dacht hij.

‘Ik wenste dat ik alles had gedroomd en op bed lag met mijn kranten.’

Maar hij was op zee en er zouden meer haaien volgen.

‘Span niet te veel, ouwe,’ troostte hij zichzelf.

‘Zeil naar huis en neem het zoals het komt.’

Hij leunde over de rand van de boot en trok een stuk vlees uit de vis, waar de haai hem had gebeten. Hij kauwde erop. Het was stevig en sappig. Hij zou er een goede prijs voor krijgen als hij erin slaagde de vis thuis te brengen.

Maar de geur van het bloed kon hij niet uit het water wissen en hij wist dat hij zou moeten vechten om zijn buit te behouden.

Twee uren gunde ze hem rust, maar toen waren ze er weer. Hun driehoekige vinnen kwamen in volle vaart op de boot af. Pake pakte zijn mes en bevestigde het met een stuk touw aan een van de roeispanen.

‘Kom maar,’ schreeuwde hij tegen de vinnen.

‘Kom maar.’

Ze kwamen ook. Een dook onder de vis en Pake voelde de boot schudden toen hij het vlees losscheurde. Een ander loerde met zijn gele halfgesloten ogen een tijdje naar Pake om daarna bliksemsnel toe te slaan op de plaats waar de eerste haai had gebeten. Na zijn aanval was zeker

een kwart van de vis weg. Pake schudde de boot heen en weer. Het zwarte monster dat zich eronder bevond, kwam naar boven. Pake stak toe, maar zijn mes ketste af op de taaie huid van de haaierug. De roeispaan sloeg pijnlijk terug tegen Pake's schouder. De haai sperde zijn bek open en greep een stuk vis beet. Zijn kop kwam vrij. Pake sloeg twee keer als een razende op de platte driehoek. Toen liet de aanvaller los en Pake zag kans zijn mes in een van de ogen te steken. Het oogwit was zacht en het mes drong diep naar binnen.

De haai liet los en gleed terug in het water. De oude man had een tweede monster gedood.

Pake veegde zijn mes af en legde de roeispaan neer. Hij voelde zich diep ongelukkig. Steeds meer haaien hadden het bloed geroken en de driehoekige vinnen om de boot namen toe in aantal.

Ze omsingelden het steeds zieliger wordende visselichaam en trokken er stukken van af.

Pake sloeg en stak met zijn roeispaan totdat deze in tweeën brak. Toen nam hij zijn houten knots en verdedigde daarmee zijn vangst.

Het mocht niet baten. Het haaiefeest ging door totdat nog slechts het geraamte van de vis over was.

Pake was verslagen. Hij ging zitten op de voorbank en wikkelde een stuk zeildoek om zijn schouders. Zo voer hij 's nachts de haven binnen. De pier was verlaten en hij moest zijn boot zonder hulp aan wal trekken. Gelaten ontkoppelde hij de mast en hees hem op zijn schouder. Hij was zo moe dat hij op de weg naar zijn hut wel vijf

keer moest stoppen om de mast van schouder te verwisselen.

Toen hij eindelijk binnen was, liet hij de mast tegen de muur aanvallen. Uitgeput strekte hij zich uit op de oude kranten van zijn bed. Hij sliep onmiddellijk in.

Zo vond Rehanin hem de volgende morgen. Hij luisterde naar zijn ademhaling. Met moeite kon hij zijn tranen weerhouden toen hij de wonden in de oude handen zag.

Hij liep naar buiten om koffie en brood voor Pake te halen bij de warong. Bij de pier stonden enige vissers naar de boot van Pake te kijken.

‘Hij was zeker vier meter lang,’ zei een van ze terwijl hij naar het geraamte wees.

‘Het moet een prachtvis geweest zijn,’ beaamde een ander.

‘Rotvis,’ zei Rahanin en het kon hem niet schelen dat de vissers de tranen in zijn ogen zagen.